

13. ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΝ ΜΥΣΤΡΑΙ

Κατὰ τὸ 1951 ἐξετελέσθησαν δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας αἱ κάτωθι ἐργασίαι ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως μνημείων.

1. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὁδηγητρίας (Ἀφεντικό) ἐκαθαρίσθησαν ἑννέα (9) εἰκόνες Ἱεραρχῶν τῆς ἀψίδος τοῦ ἁγίου Βήματος, ὁ ἅγ. Βίκτωρ, τρία ζεύγη μαρτύρων (Χρυσόγονος-Μαρκιανός, Εὐγραφος-Ἐρμογένης, ἅγιος οὐ τὸ ὄνομα ἔχει ἀποσβεσθῆ — Κορνήλιος ὁ ἑκατόνταρχος) ἐκ τῶν εἰκονιζομένων ἐπὶ τοῦ νοτίου τοίχου, τέσσαρες Ἀπόστολοι εἰς τὸν γυναικωνίτην ἐπὶ τοῦ βορείου τοίχου καὶ τὸ διασωζόμενον τμήμα τῆς ἐν τῷ νάρθηκι εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ δωδεκαετοῦς ἐν τῷ Ναῷ.

2. Ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων ἐξηκολούθησεν ὁ καθαρισμὸς τῶν τοιχογραφιῶν. Ἐπὶ τοῦ τυμπάνου τῆς βορείου κεραίας τοῦ σταυροῦ ἀπεκαλύφθη ἄνω μὲν τοιχογραφία, ἔνθεν κάκειθεν τοῦ διλόβου παραθύρου, παριστώσα πιθανώτατα τὴν Ἐλισάβετ κρύπτουσαν τὸ νήπιον Ἰωάννην εἰς σπήλαιον. Ἀριστερὰ τοῦ παραθύρου ζωγραφοῦνται δύο στρατιῶται. Ὑπὸ τὴν εἰκόνα αὐτὴν ἐκαθαρίσθη ἡ τοιχογραφία τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Εἰς τὴν νοτίαν κεραίαν ἐπὶ μὲν τοῦ δυτικοῦ σκέλους τῆς καμάρας, ὑπερθεῖν τῆς σειρᾶς τῶν στρατιωτικῶν Ἀγίων ἀπεκαλύφθη τοιχογραφία, ἣν ὁ G. MILLET ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ παρατιθεμένῳ σχεδίῳ ὀνομάζει Πεντηκοστήν (Monuments byz. de Mistra πίν. 89). Ἐπὶ τοῦ ἀνατολικῷ σκέλους καὶ τῆς ἀντιστοιχοῦ θέσεως ἀπεκαλύφθη τοιχογραφία ὁμοίας διατάξεως.

3. Ἐν τῷ ναύκῳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐγένοντο αἱ κάτωθι ἐργασίαι συμφώνως πρὸς τὰς ἐπὶ τόπου δοθείσας ὁδηγίας τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀναστηλώσεως καθηγητοῦ κ. Ἄν. Ὀρλάνδου: α) ἀπηλλάγη τῶν μεταγενεστέρων προσκτισμάτων τὸ παράθυρον τῆς νοτίας στοᾶς β) ἐκαθαρίσθη ὁ ναὸς ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ πετρῶν, γ) ἐπεσκευάσθησαν οἱ σεσαθρωμένοι τοῖχοι, ὧν ὁ δυτικὸς ἀνεκτίσθη κατὰ τὸ ἄνω τμήμα του δ) ἀποκατεστάθη ἡ ἀψὶς τοῦ ἱεροῦ κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὴν ἀρχικὴν τῆς ἑξωτερικῆς μορφῆς καὶ ἐπανεκτίσθη τὸ καταπεδὸν ἀπὸ πολλοῦ τεταρτοσφαίριόν της ε) ἀνακατεσκευάσθη ἡ ἐνισχυτικὴ ζώνη ἢ ὑποβαστάζουσα τὰς καμάρας τῆς θολωτῆς ὀροφῆς τοῦ ναοῦ στ) διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν καμαρῶν κατεσκευάσθησαν καὶ ἐν μέρει ἐτοποθετήθησαν ξυλότυποι καὶ ζ) ἐπὶ τοῦ νοτίου τοίχου, ὁ ὁποῖος εἶχε κρημνισθῆ κατὰ τὰ ἄνω μέρη, παρὰ τὴν ὀροφὴν τοῦ ναοῦ, ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ παραθύρου εἰς θέσιν ἀντιστοιχόν πρὸς τὸ διασωζόμενον παράθυρον τοῦ βορείου τοίχου.

4. Ἐστρώθη διὰ πηλίνων πλακῶν τὸ ἐναπομένον ἀκάλυπτον τμήμα τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ τῶν ἁγ. Θεοδώρων.

5. Διελύθη ξύλινον παρὰπήγμα, κατασκευασθὲν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀνταρσίας ἐντὸς τοῦ φρουρίου τοῦ Βιλλαρδουίνου, καὶ μετεφέρθησαν τὰ ὕλικα εἰς τὴν ἀποθήκην τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ